

nome i sitnicama. Lujčić pak predstavlja klasični epohalni pristup svim prorocima zajedno, a uz to ne propušta ni izbor mo-

dernih fragmentarnih i sporednih objašnjenja i sitnica.

Nikola Hohnjec

Tajna života u ozračju suvremenog odnosa znanosti i vjere. Zbornik radova, Diaspora croatica, knj. 16, Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt am Main, 2011., 196 str.

Tajna života u ozračju suvremenog odnosa znanosti i vjere naziv je zbornika radova s godišnjega pastoralnog skupa hrvatskih pastoralnih djelatnika iz Zapadne Europe održanog od 11. do 14. listopada prošle godine u Bergisch Gladbachu u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni. To je ujedno dvanaesti po redu zbornik radova sa spomenutih skupova.

Dr. Tonči Matulić u prvom predavanju objavljenom u zborniku govori o suvremenoj dinamici odnosa znanosti i vjere pod vidom izazova i perspektive, a u drugom predavanju govori o tajni života u ozračju znanstveno-tehničkog napretka pod vidom ovladavanja životom i/ili služenja životom. Dr. fra Luka Tomašević u svojim predavanjima govori o ljudskom životu i odgoju spolnosti kao služenju životu. »Moralno-etičke implikacije stare i nove eugenike« naziv je predavanja dr. Ivana Kešine i Duška Jelaša. U zborniku je i predavanje dr. Ivana Kešine o bioetičkim dvojabama suvremene medicine. Na kraju svakog rada je i sažetak na njemačkom jeziku.

Predgovor je u ime izdavača i organizatora skupa napisao tadašnji delegat za

hrvatsku pastvu u Njemačkoj, a sadašnji ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu fra Josip Bebić koji ističe: »Teološki pojmovi o životu, o čovjeku, o Bogu i pojmovi kojima se koristi suvremena znanost, na prvi su pogled potpuno neusporedivi, drukčiji, jedni drugima strani. Crkvi se k tomu često prebacuje da ne ide ukorak s modernom znanošću i tehnologijom, da je staromodna te da se ne može nositi s novim znanstvenim dostignućima. Umovi okupljeni na ovome skupu i članci u ovome zborniku umnogomu su odgovorili na pitanje: Može li se znanost promatrati odvojeno od vjere i može li vjera opstati bez razuma? Kad nas iz svijeta znanosti zaspju pojmovima kao što su: kloniranje, umjetna oplodnja, surogat majka, cijepanje embrija, genski modificiran organizam, mikročipiranje i slično, uz dužno poštovanje prema svakom napretku, onaj kojemu to nije struka, gotovo da se smrzne. Nadalje, u teoriji znanstveno mogućeg stoji da će se djeca rađati bez genetskog oca ili bez majke, sa samo jednim tjelesnim ocem. Neki idu tako daleko govoreći da će dijete u istom imati i oca i majku. Mnogi svjetovni bioetičari pak razmišljaju da sve što je tehnički

izvedivo jest etički i dopustivo. Nasuprot tomu valja reći da kršćanska etika jasno ističe da sve što je tehnički izvedivo nije uvijek moralno i dopustivo. Živo ljudsko biće za Crkvu je ljudska osoba s urođenim i apsolutnim dostojanstvom, činjenica koja uvjetuje jasne moralne granice eksperimentiranja ljudskim bićem. Tijekom prošlog i u ovome stoljeću svjedoci smo da neke znanstvene metode čine sve za poboljšanje kvalitete ljudskog života, a iskustvo pokazuje da se čovječanstvo koprcu u rascjepu između materijalnog i duhovnog te da mu upravo zbog kvalitete života nikad nije bila potrebna duhovna komponenta nego što mu je potrebna danas.«

»Ljudi koji gledaju, ljudi koji žele vidjeti i čuti što se oko njih događa, ljudi koji vjeruju u Boga, ljudi koji traže Istinu, sve češće sebe hvataju u ulozi glasnogovornika ljudskoga dostojanstva«, ističe dr. Matulić dodajući: »Tajna života u kršćanskom poimanju, ali kudikamo više u kršćanskom svjedočenju, neodvojiva je od tajne božanskoga života koji nam je darovan u Isusu Kristu po Duhu Svetome. Kršćansko shvaćanje života nije, pa onda ni ne smije biti, pozitivističko shvaćanje u smislu modernih čovjekovih težnji za ovladavanjem i kontroliranjem života. Kršćansko shvaćanje života je utemeljeno u osobi Isusa Krista koji nam šalje obećanoga Duha Branitelja po kojemu više ne živimo starim, nego novim životom koji nam je darovan. Naravno, objava tajne života u Duhu Života ne ukida prirodno stanje života. Prirodni život je krhak,

lomljiv, prolazan i propadljiv. Međutim, te prirodne dimenzije života, uključujući i ljudski biološki život, nisu podvrgnute zakonu raspadljivosti, nego su podvrgnute zakonu neraspadljivosti po djelovanju Duha Svetoga. Čovjek po daru slobode i razuma ima zakonito pravo istraživati fenomen života. Čovjek također ima zakonito pravo ponirati u najskrivenije tajne prirodnoga života. Uostalom čovjek to danas i čini više nego ikad ranije u povijesti«, ističe dr. Matulić.

Dr. fra Luka Tomašević podsjeća kako je danas važno i pitanje razvoja biomedicinske znanosti i njezine moći, zbog čega se pitanje dostojanstva čovjeka ili dostojanstva ljudske osobe ponovno nameće kao krucijalno pitanje samoga života, ali posebice ljudskog života. »I koliko god pojam dostojanstva ljudske osobe bio utemeljen, o njemu se i nadalje živo raspravlja«, istaknuo je dr. Tomašević dodavši kako se pritom postavlja i pravo pitanje nije li riječ o dvostrukom pleonazmu, i nije li dovoljno govoriti samo o dostojanstvu osobe. »No kakav god bilo, izraz 'dostojanstvo ljudske osobe' predstavlja temu o kojoj govorimo, pa je potrebno definirati što je ljudska osoba. Stoga je zanimljiva da još nije napravljeno jedno sustavno ispitivanje o ljudskom dostojanstvu, o njegovu značenju poimanja kroz povijest, bilo filozofije bilo teologije, važno je ispitati njegove temelje, ali i preko njega potražiti odgovore važne za bioetiku.«

Dr. Kešina napominje kako nasuprot stajalištima *laissez faire*-ideologije, koja se temelji na ideologijama ekstremnog

individualizma i tehnicizma, za koju nema objektivnog morala, u radu se ističe stajalište o čovjeku kao etičkom biću, koje na temelju suda pravilnog uma dolazi do spoznaje naravnog moralnog zakona koji se stalno nameće i čini osnovu sveukupnog morala. »Taj zakon može razaznati svaki normalan čovjek koji se pravilno služi svojim umom. Na kraju biva vidljivo kako se eugenika, nova, kao i stara, u svojim posljedicama razotkrila kao pseu-

doznanost, tj. znanost stavljena u službu ideologije na znanstven način.«

Zbornik daje kvalitetan hrvatski inozemni doprinos razvoju hrvatske teološke misli te će biti posebno koristan pastoralnim djelatnicima, ali i svima koje zanima ta, po mnogo čemu, izazovna tematika. Rješenje naslovnice i ovoga je puta uspješno ostvarila Romana Kašaj.

Adolf Polegubić

Ana Thea FILIPOVIĆ, *U službi zrelosti vjere i rasta osoba. Katehetska i religijskopedagoška promišljanja u suvremenom kontekstu, Glas Koncila, Zagreb, 2011., 283 str.*

Izdavačka kuća Glas Koncila objavila je početkom ljeta knjigu dr. sc. Ane s. Thee Filipović *U službi zrelosti vjere i rasta osoba. Katehetska i religijskopedagoška promišljanja u suvremenom kontekstu*. Osim uvoda, zaključka, upitnika o župnoj katehezi u Zadarskoj nadbiskupiji i popisa literature, knjiga sadrži pet poglavlja sa sljedećim naslovima:

1. poglavlje – Temeljni pojmovi i polazišta (str. 9-43)
2. poglavlje – U žarištu katehetskog i religijskopedagoškog promišljanja (str. 45-95)
3. poglavlje – Župna kateheza u Crkvi u Hrvatskoj – empirijski vid (str. 97-158)
4. poglavlje – Školski vjeronauk i župna kateheza – prema odnosu povjerenja i suradnje (str. 159-186)
5. poglavlje – Modeli i značenje školskog vjeronauka u europskom kontekstu (str. 184-214).

Sâm naslov knjige *U službi zrelosti vjere i rasta osoba. Katehetska i religijskopedagoška promišljanja u suvremenom kontekstu* na neizravan način daje naslutiti o čemu će biti u knjizi govora. U životu Crkve postoje različita sredstva odnosno djelovanja koja njezinim članovima pomažu da dođu do zrelosti vjere u kojoj se očituje i rast osobe u svim dimenzijama. Autorica knjige dr. sc. Ana s. Thea Filipović zaustavlja se na katehetskom djelovanju u konkretnom sadašnjem trenutku ostvarivanja Crkve i društva u Republici Hrvatskoj, razmišljajući i na temelju katehetsko-pastoralnog iskustva Crkve u Europi i svijetu. Sama naglašava nakanu knjige kada kaže da želi »uvesti čitatelje u suvremeno poimanje kateheze u Crkvi te ih provesti kroz različita područja katehetskog promišljanja i djelovanja koja obilježavaju današnji trenutak Crkve i društva« (str. 7).